БІРЮКОВИЧ Валерія Павлівна,
студентка 1 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)
Наукове керівництво – доцент
СИДОРУК Галина Іванівна

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА ТА МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ

У сучасному глобалізованому світі, де щодня відбувається колосальний обмін інформацією між представниками різних мов і культур, перекладознавство та міжкультурна комунікація стають не просто лінгвістичними дисциплінами, а ключовими інструментами міжнародного діалогу, дипломатії, науки, освіти та бізнесу. Проте, разом із розвитком цих галузей, виникає низка складних і актуальних проблем, які потребують особливої уваги.

Однією з головних проблем перекладознавства є збереження семантичної, прагматичної та культурної еквівалентності при передачі тексту з однієї мови на іншу. Досі не існує універсального рецепту «ідеального перекладу», адже кожна мова — це не просто набір граматичних правил і лексичних одиниць, а відображення специфічного світогляду народу, його менталітету, історії, асоціативних зв'язків. Саме тому переклад культурно забарвлених елементів (реалій, ідіом, гумору, алюзій) часто стає справжнім викликом. Наприклад, фраза "it's raining cats and dogs" викличе нерозуміння, якщо її перекласти буквально українською, тож перекладач має знайти стилістично та семантично доречний відповідник.

Ще однією проблемою є вплив машинного перекладу, зокрема таких інструментів, як Google Translate, DeepL чи штучний інтелект. З одного боку, вони значно полегшують процес обробки інформації, особливо у технічних текстах, однак з іншого — не здатні глибоко враховувати контекст, стилістику, підтексти. І саме тут роль перекладача як культурного посередника не зникає, а навпаки — посилюється.

У тісному зв'язку з перекладознавством перебуває ще одна важлива сфера — міжкультурна комунікація. Вона досліджує процеси спілкування між людьми, які належать до різних культур, і виявляє потенційні бар'єри — мовні, поведінкові, соціальні, психологічні. Часто нерозуміння виникає не через поганий переклад, а через різне культурне кодування повідомлень. Наприклад, у західній культурі прямота вважається чесністю, тоді як у східних культурах вона може сприйматись як грубість. У міжкультурній взаємодії важливо не лише знати мову, а й володіти так званою «культурною компетентністю» — розуміти жести, етикет, традиції, мовні табу.

Сучасна освіта також стикається з викликами: як навчити майбутніх перекладачів і лінгвістів не лише працювати з текстом, а й мислити критично, адаптуватися до контексту, бачити світ через призму культурної різноманітності? Як зберегти баланс між академічною теорією та практичними навичками? Як розвивати емоційний інтелект у фахівця, чия головна місія — будувати мости між людьми?

Проблеми перекладознавства й міжкультурної комунікації сьогодні не можна розглядати окремо від ширших глобальних процесів — міграції, цифровізації, війни, екологічних криз. Зараз, коли українська мова набуває нової ваги у світі, перекладачі відіграють особливу роль — вони формують образ України за кордоном, адаптують нашу літературу, мистецтво, правову й політичну мову до глобального дискурсу. І в цьому — не просто мовна, а культурна і стратегічна відповідальність.

Отже, перед перекладознавцями та міжкультурними комунікаторами стоїть завдання не лише правильно передати зміст, а й зберегти дух культури, побудувати розуміння між народами, запобігати конфліктам і руйнувати стереотипи. У цьому полягає не лише виклик, а й велич професії перекладача в XXI столітті.

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра іноземної філології і перекладу

СВІТ МОВ І МОВИ СВІТУ

МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної студентської конференції

17 квітня 2025 року

м. Київ

The Ministry of Education and Science of Ukraine
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Foreign Philology and Translation

WORLD OF LANGUAGES AND LANGUAGES OF THE WORLD

PROCEEDINGS
of the
VII International scientific-practical student conference

April 17, 2025

Kyiv

УДК 811(08)

Світ мов і мови світу: зб. матеріалів VII Міжнародної наук.-практ. студ. конф., Київ, 17 квітня 2025 р. Київ, 2025. 263 с.

Збірник укладено за матеріалами VII Міжнародної науково-практичної студентської конференції «Світ мов і мови світу», що її провела кафедра іноземної філології і перекладу гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.
Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the VII International scientific-practical student conference «World of languages and languages of the world» held by the Department of Romance and Germanic Languages and Translation of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.
For scientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:
Савицька І. М., канд. філос. наук, доц. (голова); Амеліна С. М., д-р пед. наук, проф; Харченко С. В., д-р філол. наук, проф.; Тепла О. М., канд. пед. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 10 від 16. 04. 2025

Тези подано в авторській редакції.
Автори тез відповідають за автентичність, достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, покликання на них.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025

.